

Հիւս 4

Նիւ ԵՈՐԿ, ՅՈՒՆՎԱՐ 18, 1919

Նո. 3

ՄԻՒՆՏԵՐԻԱԹ

ՊԵՆՏ Ի ՄԱՆՍՈՒՍԼԱՐ
 Ի՛յ ԲԻՒԼԻ ԻՆԻԻԽԱԿԱՐԴԵՂ
 ՄԷՆ Ի ՄԻՆԻԽԻՐԱՔ ՆԻԳԱՐԻ
 ՄՕՐԿԸՆԹՀՕՆԸՆ ՇԷՀԱՏԵԹԻ
 ՊԻՐ ԱՐՁՈՒ (ՇԻՐ)
 ԷՎԼԵՆՄԵՔ ՄԻ, ԷՅԼԵՆՄԵՔ ՄԻ
 ՄԱՀԱԼԼԻ ԽԱՊԵՐԼԵՐ
 ՓՕԼԻԹԵԳԱ ԱԼԵՄԻՆՏԵՆ

Weekly Periodical

"CILICIA" Published by

HAIG PUBLISHING CO., 138 E. 26th St., New York

Կ Ի Լ Ի Կ Ի Ա

ԻԼՄԻ, ԱՌԱՊԻ ՎԵ ՍԻՅԱՍԻ
ՀԱՅԹԱԼԸԳ ՂԱԶԵԹԱ

Ճիւմաս երթէսի կիւնլէրի մէք օլունուք

Մուհարրիրլէր՝

Նաւիր՝

ՍՏԵՓԱՆ Պ. ԵԱԳՈՒՊԵԱՆ ԼՈՒՏԵՐ ԵԱԳՈՒՊԵԱՆ
ՀԱՅԿ ԱՏԱՏՈՒՐԵԱՆ

Editorial Staff:

S. B. JACOBIAN
H. ADADOURIAN

Business Manager:

L. B. JACOBIAN

CILICIA

A Scientific, Moral and Political

WEEKLY PERIODICAL

Published by

HAIG PUBLISHING COMPANY

ԱՊՕՆԷ ՊԵՏԵԼԻ

Սէնէվի\$3.00
Ալթը ալլը\$1.75

YEARLY SUBSCRIPTION

Domestic\$3.00
Foreign\$3.50

Entered as second-class matter November 13, 1916, at the post office at New York, N. Y., under the act of March 3, 1879.

Vol. IV.

January 18, 1919

No. 3

ԻՆԹԱՐ Ե ՄԱԽՍՈՒՍ

1. «Կիլիկիա»նըն սէնէլիլի փէշին \$3.00, վէ ալթը ալլը \$1.75 օլտուղը Հալտէ, Ապօնէ պէտէլի Money order եա check թարի-
գիլէ իրսալ օլունմալը. check իշին 5 սէնթ Փաղա կէօնտէրիլէրէ:

2. «Կիլիկիա»նըն սէնէսի Յունվարտան Յունվարա տըր: Շա-
չտ պիրի մէճպուրի օլարադ 6 ալլը սըփարը Հտէրսէ, Յունվար-
տան վէ եախօտ Յուլիստէն պաշլամալը տըր: Արատա սըփարը Հ-
տէնլէր՝ Յունվարտան եա Յուլիստէն սըփարը կիւնիւնէտէ կէչէն
վազթ իշին տախի թէշտիլէ Հթմէլի տիրլէր:— Պու կիպի ապօնէ-
լէրէ՝ կէչմիշ նունէրօլարտան վար իսէ կէօնտէրիլ իդ:

3. Ատրէսլէրինի թէպտիլ Հտէնլէր անիտէ պիր գարտ իլէ Հսքի
վէ եէնի ատրէսլէրինի (ինկիլզճէ եազարադ) պիդէ պիլտիրմէլէրի
արզու օլունուր:

4. Հտրէս թէպտիլաթընտա, վէ չախսի չէլէրտէ 5 սէնթ
կէօնտէրիլմէ կէրէք իտիլինէ տաիր միւքէրրէրէն Հտիլէն իխթա-
րաթը պազըլար կէօրմէմիլէր կէօրիւնիլօր: Լուլթէն պու խու-
սուլարա տիգգաթ օլունսուն: Ապօնէլէր պու կիպի ուփադ սալը-
լաճադ չէլէրտէ Հիմմէթլի պուլունարադ պիդի խալլի Փաղա մէսա-
րիֆտէն գուրթարմը օլաճաղար:

Պիշիւմի մուխապերաթ աթիտէփի ատրէս կեօնտէրիլմէլի՝

HAIG PUBLISHING COMPANY

138 EAST 26TH STREET

NEW YORK. N. Y

«ԱՄՍԷ» արժանձրջ օրանլար «Կի-
նի իւզէրինէ 50 սէնթ իւսվէ է-
տէրլէրէէ, (\$3.50), պու սուֆիտ վէ էյլէնճէլի
քլիֆապտան պիր նուսիէ ալապիլիլիլէր: Պաշգ-
լարտա կէօրէրէք պէր ուլամ սըլիարըլ էտէն-
իւր օրաւ օր: Ետտէլֆլատա Մր. Նիկօլա Սի-
լէլիաիս (Chestnut St.) Բէլմպրիճտէ Վէր.
Ա. Մ. Պուլլուրճեան (21 Sacramento St.) Իսթ
Ռուօթըրթալնտա Պր. Ա. Կէյիեան (82 Dexter
Ave.), Նիւ Հէյլընտա Պր. Գրիգոր Գարաեան
(1073 Whalley Ave.) եանընտա ՍԱԼՆԱՄԷ պու-
լունուր:

ՊԵՆՏ Ի ՄԱԽՍՈՒՍԼԱՐ

ԻԼՔ ՄԻԼԼԻ ԻՆԹԻՆԱՊԸՄԸՁ

Ամերիկ. Ազգային Միութիւն թարափըն-
տան Հէփ գաղութարտա իլան էտիլմէսի իչիւն
ղաղէթալարա կէօնտէրիլէն խոսուսի պիր թա-
լիմաթա կէօրէ՝ փետրվարտա Փարիզտէ իճթի-
մա էտէճէք օլան էրմէնի Մէճլիս ի Ումուսիսինէ
Ամէրիկատան իսթէնիլէն տէօրթ մուրախիաս-
լարըն ինթիխապը չու վէճէլէ վուգու պուլա-
ճադ տըր:

Ա. Միւնթէխիպլէրին էսամի գայտը (րէ-
ճիսթըր) .

1. Եիկիրմիպիր հաշնա գատէմ պասմը
օլան Հէր պիր էրմէնի, էրքէք վէ գատըն, ին-
թիսապա միւլհադ օլապիլիր:

2. Ինթիխապ իչիւն րէ՛ վէրէճէք օլանլար
պիզգաթ գայտ էտիլէրէք պիրէր քարթ ալմալը
տըրլար:

3. Բէճիսթըր իչի տէրհալ պաշլանըպ
Յունվար 29տա գափանաճադ տըր. անտէն սօմ-
րա հիշ պիր գայտ գապուլ օլումամադ:

4. Հէր պիր շէհրտէ Միութիւնըն Մասնա-
ճիւղիւ հախօտ խոսուսիլէ թէշէքթիւ էթմիշ
օլան պիր Հիյէթ ի ինթիխապիլէ՝ րէճիսթըրըն
սաաթլարընը վէ մաՀալընը իլան էտէճէք տիր:

Բ. Հէյէթ ի ինթիխապիլ (հարապան
Մարմին) .

5. Ազգ. Միութիւնըն Մասնաճիւղլէրի ին-
թիսապ իչիւն նէղարէթ էտէճէքլէր:

6. Մասնաճիւղ օլմայան եէրլէրտէ գաղուլթ
թարափընտան 5 ազալը պիր Հիւսիսի ինթիխա-
պիլէ սէչիլէճէք. գաղուլթտան Հէր
Հանկը պիր կազմակերպութիւն, օ տա եօք իսէ
պէշ քիչի իթթիֆադլէ ինթիխապ նէղարէթինի
տէրիւհտէ էտէպիլիրլէր:

7. Միութիւնըն Մասնաճիւղլէրի, հախօտ
պալատէ մէղքիւր խոսուսի Հէյէթլէր՝ քէնտի
տաիրէլէրինտէ օլաճադ րէճիսթըր վէ ինթի-
խապ իլանլարընը իճրա էտէճէքլէր:

Գ. Ինթիխապ (Ընտրութիւն) .

8. Պիւթիւն ինթիխապլար մուայէն մա-
Հալարտա իչպու Փետրվարըն իլք Շարաթ կիւ-
նիւ էօյլէնտէն սօնրա սաաթ 1տէ պաշլալըպ
Ֆէրտասը Կիրակի կիւնի ագչամըն սաաթ 4իւն-
տէ գափանաճադ տըր: Անտէն սօմրա հիշ պիր
քուէ գապուլ տէյիլ:

9. Էվլէլէճէ րէճիսթըր օլմուշ Հէր պիր քէս
ինթիխապ եէրինէ կիտիպ քարթընը վէրէրէք՝
քուէ քեաղըտընը ալաճադ վէ անըն իւզէրինտէ-
քի իսմլէրտէն տէօրտիւնիւն էօնիւնէ խաշ նի-
շանը գօյարադ, օլ քեաղըտը եանընտաքի սան-
տուգ իչիւնէ պրադաճադ:

Պիրի իսթէրսէ՝ Ֆիհրիսթտէն տիշարըտա
օլանլարըն տա իսմլէրինի օլ քեաղըտա եաղըպ
էօնիւնէ քուէ նիշանընը քայապիլիր: Տէօրթ
իսմտէն գիյատէ նիքան գօմիւս իսէ, օլ քեաղըտ
պաթթալ օլուր:

Պիրինին քուէսինի դաաուլ էթմէղտէն էվ-
վէլ պազմալը քի անըն իսմ անա տէֆթէրտէ
մուգայէ՞տ մի տիր:

10. Փետր. 2, Կիրակի կիւնիւ էճլէնտէն
սօնրա սաաթ 4տէ քուէ սնտըղըրըն աշըլըպ
քուէլէր օգունմալը տըր: Պանտա Հէյէթ ի Ին-
թիսապիլէնին ագալլի հարաընտան պիր զի-
յատէ Հազըր օլարադ, րիփօթըն զիրինի ճիւմ-
լէթէն իմզալամալը տըրլար:

11. Պէօլլէճէ Հաղըրլա՞նը րիփօթ աշնէն
Ֆէրտասը կիւնիւ րէճիսթըր փօթա իլէ Ազ-
գային Միութիւնըն Մէրքէֆէ կէօնտէրիլէլի
տիր չու էտրէս իլէ:

Armenian National Union of America
401-403 Old South Building
Boston, Mass.

12. Քուէ քեաղըտլարը վէ Էնիսթըր քարթ-
լարը դաշ էտիլմէյիպ սաղլանմալը, վէ լազըմ
կէլիրսէ Կեղըրոնա կէօնտէրիլէլի տիր:

Դ. Քանտիտալար (Թեկնածուներ) .

13. Ազգ. Միութիւն թարափընտան էլէ-
ճէք տէֆատա իլան էտիլմէճէք՝ էՀալիս առ-
ղուսընա մուվաֆթը իսմլէրտէն իւզարէլ՝ պիր
քանտիտալար Ֆիհրիսթի:

Պիրի իսթիւսէ ազատ տըր Ֆիհրիսթտէն
խարիճտէ օլա՞ պիր իսմէ հա իսմլէրէ քէ վէր
մէյէ:

Քեզա պիտի իսթէրսէ քանտիտա հալինտէ (ինթիսապա դօնմագ իչին) քէնտի քէնտինի թագտիմ էտէպիլիւր:

Ինթիսապ ուսուլլնա տաիր Աղգ. Միու-թիւն թարաֆընտան կէլմիշ օլան թալիմաթը խիւլասաթէն պէյան էտէրէք աթիտէքի թալ-պիլիլէրի թէքրարլարը:

Իշպու իւթ Միլի ինթիսապընդտա սիյասի մէլէքէ իպրազ էտէրէք իճապ էտէն ինթիզամ վէ աղըրպաշլըլըդ իւլէ իշի պաշա վարտըրմամըդ մէմուլ տըր:

Միլի նօգթայ ը նազարտան պիհուտուտ էհէմմիյէթի հաիզ օլան շու կիւճ մէսէլէ մու-վաֆֆագիյէթլէ հալլ օլունուր՝ էյէր հէր պիր սահիպ ի ըէլ վազթընտա ըհէիսթըր էտէր վէ վազթընտա քուէսինի վէրիւսէ:

Քէնտի քէնտիմիզի իտարէյէ միւզթէտիր օլուպ օլմատըղըմըլ մէյտանա չըգարաճագ օ-լան շու մէհէքթա թաշը իւլէ էն վէսվէսէլի Ֆիքը-լէրի պիլէ իգնա էտէլիմ քի, էրմէնիլէր իտարէ ի գաթիլէյէ լալըդ տըրլար:

Մասնաճիւղ ազալարընտան մէմուլ տըր քի իշպու թալիմաթը էյիճէ մէշգ ու միւթալէա է-տէրէք, էհալիյէ կիւզէլ պիր իպրէթ օլմագ իւզ-րէ տիգզաթ վէ ինթիզամլէ իշէ պազսընլար:

«Կիլիկիա» քէնտի թարաֆընտան շու միւ-թալապը տախի իլալէ էթմէք իսթէր քի, ան-կախ Հայաստանըն իտարէ ի սիյասիյէսի տէ-մօքրասի ուսուլլլէ ճարի օլաճաղընտան, վէ օլ ուսուլլըն բուհը վէ գուվվէթի ազատ ինթի-լապ վէ էքսէրիյէթ ի արայա թաճմ հիւրմէթ վէ իթաաթլէ իսպաթ էտիլէճէլինտէն, շու մու-հիմմ Փուրսաթը թէքմիլ ազլ վէ վիճտանլէ գուլ լանալըմ:

ՄԵՆԻ ՄԻՒՍԳԻՐԱԹ ՆԻՁԱՄԸ (PROHIBITION)

Մէնի միւսքիրաթ նիզամընը Մ. Մ. Աճէ-րիգանըն Գանունը իսասիսինէ կէշիրմէք է սէնէլէրտէն պէրու օլան ճէհտ ու իլտամ պու հաֆթա մուվաֆֆագիյէթլէ ըհսիտէ ի էնճամ օլտուլընը պիլմէսրուրիյէ թէպշիր էտէրիզ:

Պու գանուն միւճէպինճէ՝ պիւթիւն Մէմա-լիք ի Միւթթէհիտէ ի Ամէրիգատա իշքի մագ-սէտիյլէ հէր նէվ միւսքիրաթըն իմալը, վէ խա-րիճտէն իտխալը վէ տիշարըյա իրսալը, քէզա

ալընըպ սաթըրմասը մէմուլ օլաճագ տըր: Պիթ-թապի վէհըլէր կիպի՝ ալթօհօլլը էճգանըն տա-խի թըպպաճ, սէնայի վէ ուլում ու Փիւնունճա իսթիմալի պու նիզամա միւսթէսնա տըր:

Պունտան էվվէլ պազը էյալէթլէր, շէհըլէր վէ մահալլէլէր քէնտիլէր իչին Մէն ի Միւս-քիրաթ նիզամաթը գապուլ էթմիշլէր իսէտէ, է-յալէթլէր վէ շէհըլէր արասընտաքի մուաշէրէթ վէ նագլիյէճէ սուհուլէթլէր սէպէպինտէն, մագսէտ քէմալիյլէ հուսուլիէղիր օլմաշարագ Մէն ի Միւսքիրաթ թարաֆիլիլէրի պիւթիւն մէմլէքէթի իչինէ ալմագ իւզրէ անը Գանունը ը էսասիյէ կիրտիրմէլէ չալըշտըլար:

Ամէրիգա նիզամընճա, Գանունը իսասիտէ թատիլաթ եա իլալէ եափմագ իչին մէվճուտ էյալէթլէրին (սթէյթս) տէօրթտէ իւշինին ըհէլ լազըմ տըր: Էլան էյալէթլէրին ատէտի 48 օլուպ, Գանունը իսասիտէ պէօլլէ պիր իլա-վէնին թաստըզը իչին 36 սթէյթին ըհի կէ-րէք իտի: Սէվինիլիզ տէմէյէ քի պու հաֆթա 38 էյալէթլէր Մէն ի Միւսքիրաթ նիզամընը թաստըզ էթտիլէր, վէ կէօրիւնիյօր քի պու ըագամ պիրազտան 40ը տա թէճավուզ էտէճէք տիր:

Մէսէլէնին էն մէթանէթլի նօգթասը՝ էհա-լինին աղիմ էքսէրիյէթլէ պու նիզամըն լէհին-տէ պուլունճասը տըր: «Անքի-Սըլուն Լիկ», «Վումընգ Գրիսըն թէմիլէրէնս Եուրըն», «Փրօհիպիւրն Փարթի» կիպի ըհսի հէլէթլէր-տէն մատա, օն պինլէրճէ Քիլիսալար, վէ էիւզ-պինլէրճէ սահիպ ի նուֆուզ էֆրատ պու հարէ-քէթլին արգասընտա տուրույօրլար:

Հէվ պու գուվվէթլէր քէնտի տաիրէլէրին տէ սէնէլէրտէն պէրու իշլէմէքտէ իքէն, նիհա-լէթ պունտան 4-5 սէնէ էվվէլ պիր իթթիհատ թէշքիլ էտիպ, 1920յէտէք պունը Ամէրիգա Գա-նունը իսասիսինէ կիրտիրմէք ճէհտինէ դա-րար վէրտիլէր, վէ էօլլէճէ իշէ պաշլատըլար: Մուհարէպէ սէպէպ օլտու տէյէպիլիլ իլ պէք-լէնէն վազըթտան պիր սէնէ էվվէլ պու թէշ-լէպպիւսին պաշա չըգմասընա. զիրա տիւնեա-տա էն գուվվէթլի տէվլէթ վէ միլլէթլէրին հա-յաթընա թէհտիտ էլլէյէն աղիմ թէհլիքէլէրին գապթ ու մէնի իչին ուճում էհալինին, խու-սուսա կէնճլէրին, քէնտի քէնտիլէրի սէֆահէթ ու ըհիսալէթտէն կէրի թութուպ ճան ու տիլ-տէն իշէ սարըլմալարը լազըմ իտի:

Փէհլիվան վէ արթիսթլէրին քէնտի խըտ-

մէթոքներն լայնաբեր իճրա քտեպիւմէք իչին միւսքերաթտան կէրի տուրմալարը շարթը մուրլադ օլտուղը կիպի, մուհարիպ ասքերլէրին տախի եիւքսէք իտէալա նաիլ օլմալարը իչին սէֆաչէթտէն էլ չէքմէլէրի թապիի տիր: Բուսիատան պաշլալարադ փէյ տէր փէյ ճիւմէ մէմէլէքթէթէր քէնտի օլտուրարընտա միւսքերաթ իսթիմալընը եա պիւսպիւթիւն գալտըրտըլար, եա տա փէք ազալթտըլար:

Իլմի բուհ գաիտէսինճէ մէտէնի միլլէթէր տէ իշրէթէ գարըր պիր մուսալիֆէթ տուղուսը ուշանտը: Վէ պու սօն սէնէլէրտէ Քաթօլիկ վէ Փրօթէսթանթ վէ Եէհուտի ճէմիլէթէրին չիւրէֆա վէ տէլլէթէր արասընտա ալամմըն իսլաւը հալինէ տօղրու էտիլէն խուսուսի ճէհտ լէր տախի՝ Միւսքերաթըն մէնինէ եօլ հաղըրլատը:

Շիրքէթ ի պէչէրիչէնին իսլաւը հալինէ արղուքէ վէ էմէքտար օլանլար Մէնի Միւսքերաթ տախիչէսինտէ նիհայէթ գաղանըմըլ օլան շու դալէպէչ փէք սիւրուրպախը պիր էֆքեարլէ պաղմադտա տըրլար, գիրա Ամէրիգա կիպի ճէսիմ վէ գէնիլին վէ իլէրի պիր մէմէլէքթտէ մէն ի իշրէթին պու սարսըմադ թէմէլ թաշը գօնտուգտան սօնրա, անը տիւնեատա թամիմ էթմէք տաւա թապիի վէ տաւա գօլալ օլաճադ տըր:

Տիւնեանըն իպիտասընտան պէրու Քիմի Ալֆօհօլըն, վէ տաւա տօղրուսը՝ տէհըլէր ճէպպարընըն թըրփանըլա պիչիմիչ հատտ ու հիսապա կէլմէգ էօմրլէր, պէրհալա օլմուշ սէրվէթ վէ տէվլէթլէր, իսլալ վէ մազվ էտիլմիչ իգալ վէ սէլամէթլէր, վազըթսըլ մէգարը հազարէթէ էնմիչ չէրէֆ վէ իւմիտլէր, հիչ պիր քէլամ վէ գալէմ իլէ վասֆըր գապիլ օլմայաճադ տէրէճէտէ աղիմ իքէն, անըն պաշընա էնտիրիլէն շու տարպէ՝ խայր իչին էն պէօլիւք պիր դալէպէ տիր:

Իչքի իսթիմալը կիւնա՞ծ մը մէսէլէսինի նիչէ չիյնէլիպ չէքիշտիլէնլէր վար իսէ տէ, անըն Հէր ԿիիւնԱՀԱ գաիու աշմասընա քիմսէ չիւպչէ էտէմէգ, փօլիսլէր, մահքէմէլէր, զընտանլար վէ տար աղաճլարը, վէ պուլար գատար պէլիղ օլմադ իւզրէ խասթախանէլէր, վազըթսըլ մէգարլար, ճէհէնէմէ տէօնմիւշ էվլէր տուլլար, էօքսիւզլէր, եարալըլար վէ սարալըլար չէհատէթ էյլէսինլէր:

Խայր իչին չալըլըպ տուա էտէն միլիօն-

լարա գարըլը իւշ պապէտ քիմսէլէր վար քի պու Փիւթիւհաթտան տօլալը մէսրուր տէլիլ տիրլէր: Մուրլադ խաթըրընդա կէլտի քի պիրի պէքրի, տիկէրի մէյխանէճի օլուպ, շու իւշին ճիւ պապէտ քի՞մ տիր: Էվվէթ, անլէր տէ քիւյգի վէ քիւնիլէր տիր քի, կէօլլէրինտէ իսլի ճամ, հէր չէյի գարանլըլ կէօրիւպ կէօսթէրմէչէ չալըլըլար:

Աճընարադ տէրիմ քի պու սօն սընֆա ախ օլմադ իւզրէ պիր թաղըմ դաղէթա մուհարըրլէրի, պիր խայիլ խաթիպ վէ էտիպլէր, քէգա պաղը մէճնուն վաիղլէր՝ աղլը սէլիմ վէ վիճտանա, թարիի վէ իսթալիսթիքէ գարըլը օլալադ աղըլ էյիպ տուրմադտա տըրլար: Էվվէթ, պիլ տէ պիլիլ իլ քի հիւքիւմէթին Գանունը էսասիսինէ էօլլէ պիր նիգամ կիրտիքտէն սօնրա մէմէլէքթէթ ճէննէթէ, վէ առէմլէր մէլէքլէրէ թէ հալվիլ էթմէյէճէք:

Իչքի, լաշսէնսի օլմայան պիր քէօյտէ իքի ալ գատար պուլուստուգ, իսթիլար պիր տօղթօրա հէր բասթ կէլմէմիգտէ քէնտինի սէրլօշ հալտէ կէօրիւք իտիք: Պիր կիւն պու հալը քէօլին վաիղիլնէ գիքը էթտիլմիգտէ, մուսալիլէյէ քէնտինին իքի սէնէ տիր պու քէօյտէ օլուպ օլ հէրիֆի հիչ պիր կիւն ալըլ կէօրմէտիլինի սէօլլէտի: Շիմտի իսլաֆը ը նիգամ օլարադ սարիլէր, գաթիլլէր, խուճարճըլար վէ ախադսըլլար պուլուստուղը կիպի, պուստան պէօլլէ հապսխանէլէրտէ սէրլօշլար տա էքսիք օլմայաճադ, բաքին էհվէն ի չէրէչն գաիտէսինճէ փէք պէլի պիր թէպէտտիւլ պաշլալաճադ, վէ կիթտիքէ հալ տիւղէլէճէք տիր:

Պէքրի իլէ մէյխանէճինին պուրհանլարը օլ գատար չիւրիւք տիր քի, հէման իլք համլէտէ «Կիլիկիա» գարիուսընա անլէր հաղըրտա պիր չէյ տէյէմէ հաճէթ կէօրմէտիք: Լաքին պու մէսէլէ էվիլի պիր վաղըթ միւպահասէ մատտէ սի օլաճաղընտան, միւսքերաթ մէնինին լէհինլէ վէ ալէյէլինտէ տէնէպիլէճէք չէյլէրի գարիլըմըլըն պիլիպ անա կէօրէ սէօլլէմէլէրինէ եարտըմ օլմադ իւզրէ իլէրիտէ պու մէսէլէլէրտէն թէքրարէն պաւա էթմէք էֆքեարընտա իլլ:

Պէօլլէճէ էյալլէթլէրին տէօրթտէ իւշինին իլէ գարարիլը օլան թատիլաթ եա իւրվէլէր իչինտէ իշպու Մէն ի Միւսքերաթ նիգամը 13իւնճիւ Էմէնտմէնք օլմադ իւզրէ Գանունը էսասիլէ կէչէճէք, վէ կէլէճէք սէնէ անըն անըն հիւքմիւ ճարի օլաճադ տըր:

ՄՕՐԿԸՆԹՂՈՆԸՆ ՇԷՀԱՏԷԹԻ

ՊԱՊ 5տէն տէվամ

Իթալեան վէ Պալզան մուհարէպէլէրինտէ թիւճճարլարտան անկարեա հտիլէ էմթաայա պէտէլ Հիւքիւմէթ պիր մէթալիք պիլէ վէրմէ-միշ իտիլինտէն, պու անկարեալարա պէտէլ տէ թիւճճարլար պիր շէյ ալապիլէճէքլէրինէ գէր-րէ գատար իւմիտլէրի եօզ իտի: Թիւրք մէմուր լարլընըն միգաճընա վազըֆ օլանլար եատա Հիւքիւմէթճէ թէէսիւրլէրինի իշլէտէպիլէնլէր ան-կարեա հտիլէն մալլէրինին մուախարէն եիւզ տէ 70ինի կէրի ալապիլտիլէր: Եիւզտէ 30ը նէ օլտուղուն Թիւրք մէմուրլարլըյա մուարէֆէսի օլանլարա սըրը տէյիլ տիր:

Շու հալտէ մալլէրի անկարեա հտիլէն քիմ սէլէրին գըսմ ը ազէմի մալիյէճէ խարապ օլ-տուլար:

Պէն էնվէրէ տէտիմ քի պու կիպի թէտա-րիքեաթ ը հարպիյէ վէ անկարեա մէմլէքէթի խարապ էտէյօր: Չօզ վադթ կէշմէգտէն էհալի փէրիշան վէ աճ գալտը: Տէօրթ միլեօն էրքէք նուֆուստան պիր պուշուգ միլեօն ասքէր ալը-նըպ, պիր միլեօն գատար ֆամիլեալարլըն էք-մէք գազանան պաշլարը գայ օլուպ, Հէփիսի սօն տէրէճէ գէրուրէթէ կիրիֆթար օլտուլար: Օսմանլը Հիւքիւմէթի ասքէրլէրէ այտա 25 սէնթ վէ ֆամիլեալարլընա այտա պիր տալէր 20 սէնթ մաաշ վէրտի:

Պուսուն նէթիճէսի օլարազ պիլլէրճէ քիմ-սէլէր նաֆազալարը օլմատըղընտան վէֆաթ էթտիլէր վէ պիլլէրճէլէր տէ զըտա նօգսանըն-տան սօն տէրէճէ գաիֆլէնտիլէր:

Պէնիմ գանըլըմ շու տըր քի, Մուհարէպէ պաշլատը պաշլաշալը Օսմանլը էհալինին տէօրթ տէ պիրի թէլէֆ օլմուշ տըր:

Էնվէրէ սօրտուճ քի էհալինին պէօյլէ թէ-լէֆ հտիլմէսինէ նի՛շիւն միլսաատէ հտէյօր: Վէ լաքին էհալինին պու կիպի իղթիւր, վէ պէլալարը անա ապա մուճիպ ի էնտիշէ տէյիլ իտի: Քէնտիլին տիգգաթընը ճէլպ էթմիշ օլան պիր շէյ վար իտի իսէ, օ տա էլտէ վէ խազի-նէտէ Հիշ փարա օլմայարազ պէօյլէ պիր օր-տու չըգարապիլմիշ օլմասը իտի: Սաիւր Հիշ պիր միլլէթ պէօյլէ պիր շէյ էտէմէմիշ իտիյի հալ-տէ, քէնտիլին էօյլէ պիր շէյիւն իմրասընա մու-

վաֆֆազ օլտուղը իշիւն թէքէպպիւր էթմէքտէ իտի: Էնվէր հէր թարաֆտա իւան էլլէմիշ իտի քի, քիմ քի ասքէրլիքտէն գաշընըր իսէ, ասքէր լիյէ կիրմիշտէ գաշմըշ կիպի մուամէլէ օլունա ճազ, պուսուն ճէգասը իսէ իտամ տըր: Անճազ քի եիւզ տալէր վէրէն պիր քիմսէ ասքէրլիքտէն մուալֆ թութուլաճաղը տա իւան հտիլտի: Էն-վէր քէնտիլին հէր իմրաաթը իշիւն պէպիւրլէն մէքտէ վէ պիհուտուտ գուվվէթէ մալիք օլմազ լըղըն թատընը ալմըշ օլարազ, օլ գուվվէթի սօն տէրէճէ պիր իշթիյազ իլէ իսթիմալ էթ-մէքտէ իտի:

Իշպու թէտարիքեաթ վէ հարէքեաթ ը հար պիլլէնին պաշընտա տուրուպ անլէրի շէվիլիպ տէօնտէրէնլէր Ալմանլար իտիյի գիւլիւմ եա գանն նէթիճէսի տէյիլ, իլլա տէլիլլէր իլէ թաս տըզ օլունմուշ պիր հազիգաթ տըր: Սալթ շու տըր տէրսէմ քիֆալէթ հտէր քի, Ալմանլար քէն-տի իսմլէրիլէ պիլէ վէ քէնտի իշթիյաճլարը իշիւն անկարեա էթմէքտէ պուլունտուլար: Ալ-ման պաշրիյէ աքաճէսի Հումաննըն էթմիշ օլ-տուղը անկարեա քեաղըտընըն ֆօթօղրաֆը հա-լա եանըմտա տըր: Պու քեաղըտ Սեպտ. 29, 1914տէ եազըլմըշ օլուպ, պիր վաֆօր տօլուրը եաղըր քեաշէք իշիւն տիր: Իշթէ օլ քեաղըտըն միլնտէրիճաթը:— «26 թարիիլի մէքթուպըն-տա գիքըր էթմիշ իտիյին մէվատտ, քի տէրիճէ վաֆօրըլլա կէօնտէրիլմէքտէ տիր, պէնիմ է-լիմ իլէ Ալման Հիւքիւմէթի իշիւն անկարեա է-տիլմիշ տիր:»

Պու մէքթուպ աշիքեարէն կէօսթէրի քի Թիւրքիանըն մուհարէպէյէ կիրմէսինտէն պիր այ էվվէլ, Ալմանեա Իսթանպօլտա հազիգաթէն Հիւքմտարլըզ մուամէլաթընտա պուլունտուլօր իտի:

ՊԱՊ 6

Օգոստոս 9տա քիւշիւք պիր իսթիմպօթ ի-լէ Սիշիլեա վաֆօրընը գարշըլամաղա կիթտիմ: Վաֆօր Հէնուգ Վէնէտիկտէն կէլմիշ օլուպ, ա-նըն եօլճուլարը արասընտա տամատ վէ գըղըմ, Մր. վէ Մրս. Մօրիս Վէրթալմ վէ իւշ քիւշիւք գըղլարը պուլունմադտա իտի: Վաֆօրըն եօլճու լարը պիր կիւն էվվէլ Եունան տէնիգինտէ պիր մուհարէպէ ի պաշրիյէ կէօրմիշ իտիլէրին-տէն, պիր խալլի Հէյէճան իշիլտէ իտիլէր: Գր-զըմ իշպու մուհարէպէյի պանա շէօլլէ թարիֆ էլլէտի: «Տիւն կէօլէրթէտէ թաամ էտէր իքէն

ուղադատա իբի վափօր կէօրտիւմ: Տէրհալ տուր պինիմ էլիմէ ալըպ օլ վափօրլարըն զըրհլը ի-տիքլէրինին Ֆարգընա վարտըմ: Պուենլարըն ա-գապինճէ պիր վափօր տաՀա կէլտի: Պու իւշ զըրհլըլար պիրիպիրինէ եազլաշըր եազլաշմազ թօփլար կիւրլէմէյէ պաշլատը: Վէ օրթալըզ անլէրին տիւմէնլէրիլէ գարարտը: Գափտանը-մըզըն պիղէ տէտիլինէ կէօրէ իբի պէօլիւք զըրհլըլար Ալմանլարա ալիտ օլուպ, ինկիլիգ տօնան մաաընտան թուրուլմամազ իշիւն գաշաճազ պիր ֆուրսաթ արամադտա իտիլէր:»

Պուենտան պիր գաշ սաաթ սօնկրա պէն Վան կընՀայմ իլէ պիր միւլազաթտա պուլուլուտու: Գըզըմ Մրս. Վէրթալըն պանա նազլ էթտիլի-նի միւմաիլէյէ պիւտիրտիլիմտէ, միւմաիլէյէ թաամտան սօնկրա Ավսթրիա էլէիսի Փալլավի-չինի իլէ կէլիպ մէսէլէյի տօղրուտան զըզըմտան սուալ էյլէտիլէր: Փէք նէզաքէթ եինէ տէ զիյա-տէսիլէ տիգգաթ իլէ զըզըմը իսթինթազ էթ-տիքտէն սօնկրա, Կէօպէն վէ Պրէսլաւ նամ զըրհլըլարըն ինկիլիգ տօնանմասընտան եազաշը գուրթարըպ Պօղազ իշինէ տօղրու կէլմէքտէ ի-տիքլէրինի անլալընճա դալէթլէ մէսրուր օլ-տուլար: Զիրա զըզըմըն կէօրտիւլիւ իբի պէօ-լիւք զըրհլըլարըն օլ Ալման զըրհլըլարը վէ քիւ-չիւք վափօր իսէ ինկիլիգ տօնանմասընա ալիտ քիշիֆճի պիր վափօր իտի:

Էրթէսի կիւն Ալման սէֆարէթիսանէսինէ կիթտիլիմտէ ՎանկընՀայմ աղիւմ պիր Հէյէճան իշինտէ պուլլուտ: «Մուհլիմ պիր մէսէլէ ֆիք-րինիգի միւլթարիպ զըլմադտա սըր» տէտիմ ՎանկընՀայմ, «Պէն շիմտի կիտէր, պաշգա պիր վազթ կէլիլիմ:»

«Եօգ, եօգ» տէտի էլէի: «Եէրինտէն զըմըլ տանմա: Ալմանեանըն կիւնիւ կէլիլիօր:»

ՊատէՀու տէՀլիղէ գօշուպ փարմազլըզ-տան աշաղը տօղրու էյիլտի: Թամմ օ վազըթտա պիր քիւչիւք իսթիմպօթ՝ քէնտինին չախսի թէ-նէզգիւհ վափօրը վէ թէլիսի թէլէլըրաֆ սթա-սիօնը պուլուլուտան Գօրգօվաուօ վափօրընտան Հա-րաքէթ էտիպ, Ալման սէֆարէթիսանէսի իսքէ-լէսինէ տօղրու թէվէճճիւղ էյլէտիլինի կէօր-տիւմ: ՎանկընՀայմ աշաղը գօշտու, իսթիմպօ-թըն թաիթէլէրինտէն պիրինին կէթիւմիշ իտի-լի մէքթուպը ալըպ թէքրարէն եանըմա կէլտի:

«Սէլամէթլէ եէթիշտիլէր» տէյիւ պաղըր տը ՎանկընՀայմ:

«Եէթիշէնլէր քի՞մ եա նէ՞:»

«Կէօպէն վէ Պրէսլաու Պօղազ իշինտէն կէշ միշ տիլլէր:»

Պու սէօզլէրի տէր իքէն միւմաիլէյէ գօլէճ շալիրտլէրինէ միւլապիւհ իշթիյապը պիր Հալ իպրազ էթմէքտէ իտի:

ՊատէՀու պիր տազիգէ գատար Հէյէճա-նընը զապթ էտէլէք, շէՀատէթ փարմազընը պանա ուղատըպ, «Պիլ պու զըրհլըլարը թիւր-քիւլա սաթմըշ ըզ վէ Ամիրալ Սուխօն Օսմանլը Հիւքիւմէթի թարաֆընտան իսթիլտամ օլունա-ճազ տըր» տէտի:

Պու իբի զըրհլըլարըն եէթիշմէսի Վանկըն-Հայմըն սիյասի էօմրիւնիւն էն պէօլիւք ֆիւ-թիւՀաթը իտի:

Կէօպէն դալէթ գուլվէթլի պիր Գրուա-զէօր իտի, Պրէսլաու իսէ Կէօպէն գատար ճէսիմ տէյիլ իտի իսէ տէ, անըն գատար սէրի իտի-չինտէն Ագ տէնիլ սուլարընտա սէյր ու սէֆէրէ գիյատէսիլ էեարաշըք իտի: ՃիՀան մուՀարէ-պէսինին պաշլանղընտա, պու իբի զըրհլը-լարըն Ագ տէնիլ սուլարընտա վէ թիւրքիւլա եազըն պիր սէմթտէ պուլուլուլարը փէք տէ թէսատիւֆի տէյիլ իտիլի գանընտա պուլուլու-մուշ ըմ:

Պուենլար Ավսթրիա իսքէլէսի Փօլալա գաշ մասընլար տէյիւ, ինկիլթէրրա Օթրանթօ քէօր ֆէզլինտէ, Ատրիաթիք տէնիլիլինին աղզընտա քէն տի կէմիլէրինի պէքէլմէքտէ իտի: Ճէպէլթա-րիք վէ Սիւէյիշ պօղազլարընտան տա անլէրին գաշըպ եազաշը գուրթարմալարը միւմքին ի-տիլինտէն, ինկիլթէրրա օրալարը տա պէքէլթ-մէքտէ իտի: Կէօպէն վէ Պրէսլաու գաշըպ գուր-թուլաճազլարը վէ մէլճա պուլաճազլարը պիր եէր վար իտի իսէ օ տա Իսթանպօլ սուլարը իտի:

ԶաՀիրէն ինկիլիգ տօնանմասը պու իբի զըրիլըլարըն Իսթանպօլ սուլարընա իլթիճա էթմէլէրինի միւմքինսիլ ատտ էթմէքտէ իտի-լէր: 1914իւն Օգոստոսը իպթիտալէրինտէ միւ-լէթլէր արասընտա պուլուլուան նիգամ Հալա միւ-լէթլէր տէլալէթ էթմէքտէ իտի: Օլ վազթլար տա թիւրքիւ չեղոք օլուպ, Ալմանեանըն թիւր-քիւտա եիւրիւթտիլիւ Հիւքմէ ըաղմէն թիւր-քիւ չեղոքըզընը տէվամ էտէճէյի միւլթէմէլ ատտ օլուլուլադտա իտի: 1856նըն Փարիս աՀտ-նամէսի վէ 1871ին Լօնտրա աՀտնամէսի Հիւք-միւնճէ, Հիշ պիր էճնէպի զըրհլըսը Օսմանլը սուլթանընտան ըուլսաթ ալմատըճա Պօղազ

իշինտէն կէչմէնէնէք վէ օլ բուխասթնամէտ է անճապ սուլ ռ ասայիշ վաթթընտա վէրիւնէնէք իտի: Իլան ը մուհարէպէտէն տէր ագապ սօնկ-րա Ինկիլթէրա պու սէմթէ պիր գաչ գուլվէթ լի զըրհը կէօնտէրմիշ օլսա իտի, չու կէչէն տէօրթ սէնէնին թարիխի նէ՛ ֆարգը պիր հէ-յէթ քէսպ էտէնէք իտի:

«Կէօպէն վէ Պրէսլաու Սուլթանըն էմրի միւնէպիմնէ Պողազ իշինտէն կէչմէնէքլէր:» Օգոստոս 4 սաաթ պէշ սուլարընտա պու իքի զըրհը վափօրընա Մէսինա սուլարընտա եէթի-չէն թէլսիզ թէլէղրաֆ խապէրի պուռնտան իպա-րէթ իտի: Իթալիա Հիւքիւմէթինին անլէրէ վէր միշ իտիլի 24 սաաթըզ միւհլէթ Հէման Հէման խիթամա կէլմէքտէ իտի: Տիշարըտ Օթրանթօ պօղազընտա իսէ Ինկիլզ զըրհըլարը Սլման-լարա սախթէ թէլսիզ թէլէղրաֆ խապէրէրի եօլլայ, Փօլա իսքէլէսինէ պուռնարա եար-տըմ էթմէյէ անլէրի չաղըրմագտա իտիլէր: Իշ-պու իքի զըրհըլարըն մէմուր վէ թաիֆէլէրի կէլէն պու սախթէ խապէրէր իւզէրինէ եօլա չըզպ տիշարըտա քէնտիլէրի պէքլմէքտէ օլան Ինկիլզ զըրհըլարընա եագլաշմագտա օլտու-լար:

Բիւշիֆճի քիւշիւք Ինկիլզ զըրհը կլաուս-թըր տա պու իքի Սլման զըրհըլարըն Հարա-քէթլէրինի թէլսիզ թէլէղրաֆ իլէ տաիմա Ին-կիլիզ տօնանմա մէրքէղինէ պիլտիթմէքտէ իտի: Վէ լաքին իշպու Սլման զըրհըլար կլաուսթըրը կէօրիւր կէօրմէզ տէք տիւշմիւշ իտիլէրինի սէզիպ եիւզլէրինի Եոնան տէնիզի սուլարընա տօղրու չէվիթաիլէր:

Բիւշիւք կլաուսթըր պուռնարըն արգասըն նա տիւշիւպ անլէր իլէ գալրաշտը: Պուռնուլա պէրապէր, իքի իւշ սաաթ միւրիւրինտէ Ինկիլզ տօնանմասըն զըրհըլարը անլէրի թուլմագ մագսէտիլէ գօշմագտա իտի իսէլէր տէ, չի ֆա իտէ իշ իշտէն կէչմիշ իտի: Եինէ տէ Ինկիլզ Ամիրալ ալընը էլտէն գաչըրմըշ իտի իսէ տէ, իւմիտինի քիւլլիյէն քէսմէմիշ իտի, զրա պէչն էլ միլէլ նիզամ աւքեհամընճա օլ զըրհըլար Պօ-ղազ իշինտէն կէչմէնէքլէր գըլասընտա իտի:

Հալ պու քի պու քէթթէտէ ՎանկընՀաշմ ֆիւթիւհաթը գազանմագտա իտի. գիրա քէնտի-նին թէնէզղիւհ վափօրը օլան Գօրգօվաւտօտան Սլման ամիրալը Սուլթանա (Կէօպէն վէ Պրէսլա-ուըն գօմանտանը, թէլսիզ թէլէղրաֆ խապէր-լէրի կէօնտէրմէքտէ իտի քի, Պողազ իշինէ եէ-

թիշիւր եէթիւմէզ Օսմանը պալաղընը չէքին: Պու իքի Սլման զըրհըլար արթըզ Կէօպէն վէ Պրէսլաու տէյիլ, իլա կէօզ պալընը Վանկըն-Հաշմըն թալիմաթընճա անլէր տէրհալ Սուլթան Սէլիմ վէ Մէտիլի զըրհըլարը օլմուշ իտիլէր: ՎանկընՀաշմ Հալ ու քէչֆիյէթտէն իսթիֆատէ էտէրէք, մէզըլուր իքի զըրհըլարը Օսմանը Հիւ քիւմէթինէ «սաթմըշ» իտի:

Պուռնտան ագաշմ զիքի էթտիյիմ իւզրէ, մուհարէպէնին պաշանղընտա թիւրքիա Ին-կիլթէրաւա իքի զըրհըլար եափտըրմագտա իտի: Պուռնար իլէ թիւրքիա Եոնանիսթանա Հիւհիւմ էտիպ, Եոնան տէնիզինտէ գալպ էթմիշ իտի-չի ատալարը կէրի ալմագ նիյէթինտէ իտի: Մու Հարէպէնին պիտայէթինտէ, վափօրալ պիթ-մէք իւզրէ օլուպ թիւրքիա անլէրին պէտէլինին սօն թագսիթինի թէտիլէ էթմիշ վէ Օսմանը մէ մուր վէ թաիֆէլէրի կէօնտէրմիշ իտի քի անլէ-րի Օսմանը սուլարընա կէթիւրսինէր: Վէ լաքին անլէրին թէսլիմ օլուռնմասընտան պիր գաչ կիւն էվլէլ Ինկիլզ Հիւքիւմէթի անլէրի գապթ էթմիշ վէ Ինկիլզ տօնանմասընա իլալէ էթմիշ իտի:

Ինկիլթէրաւան պու մուամէլէսի Հէմ շէրի Հէմ տէ ախլազի նօթթա ի նազարտան թէպրիյէ օլուռնապիլիւր պիր մուամէլէ իտիլինէ շիւպհէ օ-լուռնամագ:

Վէ լաքին Ինկիլթէրաւան պու մուամէլէսի ՎանկընՀաշմըն արալըպ տա պուլամատըղը, տաՀա տօղրուսը կէօքտէ արալըպ եէրտէ պուլ-տուղը պիր ֆուրսաթ իտի: Պէօյլէսի պիր ֆուր սաթ իլէ, ՎանկընՀաշմ Օսմանը զագէթալարը վասըթասըլա Ինկիլթէրաւան Օսմանը Հիւ-քիւմէթինէ գարշը իշլէմիշ իտիլի «խիյանէթ» Հագգընտա շէտիտ լիսան գուլլանըպ, Օսման-ը Հիւքիւմէթինէ իիպար էյլէտի քի, Ինկիլթէր րանըն «գալրի շէրի» պիր սուրէթտէ գապթ էթ միշ իտիլի օլ իքի տրէտնօթլար եէրինէ, տօսթը պուլուռնան Սլմանեանըն Կէօպէն վէ Պրէսլաու զըրհըլարըն սաթուռն ալըն, եախօտ սաթուռն ալտըմ կիպի կէօսթէրսին: Իգալ պու եա, թամմ պու Հալին վուգուռին եանի Ինկիլթէր-րանըն օլ զըրհըլարը գապթ էտէնէյինի Հիսապ էտէրէք, օլ Սլման զըրհըլարը Ագ տէնիզին սու արընտա էօթէ պէրի տօլաշմագտա իտիլէր: Պուռնար Պօղազ իշինտէն կէչտիլէրի կիւն «Իգ-տամ» զագէթասը՝ անլէրին Օսմանը Հիւքիւմէ-թի թարաֆընտան սաթուռն ալընմըշ վէ պու իշ-թիւրանըն Օսմանը Հիւքիւմէթի իշիւն ագիւմ պիր

մուլաֆֆադիլէթ իտիյինի դարեունա ինպար էլէտի:

Պիզ թա իւրինտէն իշպու իշթիրա» սալթ պիր կէօսթէրէշտէն իպարէթ իտիյինի պիլիյօր իտիք: Պէրլինտէքի Եունան էլէիսի՝ Ալման Հիւքիւմէթինէ «Պու իքթիրա Ալման Հիւքիւմէթինին Եունանիսթանա տօղրու օլան տօսթլըղընա մուղայիր տիր» տէյիւ փրօթէսթօ էթտիյինտէ, Ալմանեա «Պու զըրհըլար Հալա Ալմանեանըն մալը տըր» տէյու ճէվապ վէրտի: Եինէ տէ ՄիւթթէՀիտ տէվէթլէրին (Ելայտ Նէյքընգ) սէֆիրլէրի փրօթէսթօ էթտիքլէրինտէ, Օսմանլը Հիւքիւմէթի «Պու իքի զըրհըլ Հալա պիզիւմ տօնանմամըզա ալիտ տիր» տէմէքտէ տէվամ էթտիլէր:

Ֆարզ էտէլիւմ քի պու իքի գրուաղէօրի թա պօղաղ իշինին աղղընատէք դօվալայան Ինկիլզ գրուաղէօրի Պօղազա կիրիպ, անլէրի պաթըրսա իտիլէր օլ մուամէլէնին նէթիճէսի նէ օլաճադ իտի տէլիւ պէն չօգ տէֆա տիւշիւնմիւշիւմ: Ինկիլզլէր Ալմանլարըն պու իքի զըրհըլարընը Մարմարատա պէօյլէճէ պաթըրապիլիլէր իտի, վէ պու մուամէլէրի տէ թէպրիյէ օլունաճադ իտի: Փէք իշթիմալէն պու իքի զըրհըլընը զարգ էտիլմէլէրի Օսմանլընըն չեզոք դալմասընը նէթիճէլէնտիքէճէք իտի: Հալ պու քի անլէրին պիսսէլամէ եէթիշմէլէրի սօն սօնու Թիւրքիանըն Ալմանեա իլէ պիրլէշմէլէրինի Հուսուլէ կէթիրտի:

Իսթանպօլտա իքէն իշթտիլիմէ նազարէն, վիւքէլա մէճլիսինտէ Սատրազամ իլէ Ճէմալ փաշա իշպու սախթէ իշթիրայա դարը փրօթէսթօ էտիպ, պու սախթէ մուամէլէնին սաՀիւհլէն մէսիի իտտիա էթտիլէր: Պունուն իւզէրինէ տայիմա Ալմանեանըն թարաֆընը չէքէն էնվէր ալազա դալգըպ, քէնտիսի իշթիրայը գափաթմըլ պիթիրմիշ իտիյինի իլան էլէտի: Պու իլան ըիւզէրինէ Հէր քէս լալ քէսիլինճէ, էնվէր սօղուգ գանլըլըզ իլէ ճէպլինտէն ըէվօլլէրինի չըգարըպ մասա իւզէրինէ դօյարադ, «Էյէր պու իշթիրայա դարը իթիրազ էտէն վար իսէ, պուլուրսուն, մէյտանա չըգսըն, պէն աճա ճէվապընը վէրիլիմ» տէտի: Պունուն Հազիւգաթ իտիյինի մուսատտադ պիլմէմ:

Կէօպէն վէ Պրէսլաու Իսթանպօլ սուլարըն տա եէրլէշտիքտէն պիր գաշ Հաֆթա սօնկրա, Մալիյէ Նազըրը Ճափիտ պէյ Իսթանպօլտա պուլունան Պէլճիգալը պիր ալօզաթա խիթապէն

չէօլլէ սէօյլէտի, «Սանա վէրէճէք տէՀէթլի պիր խապէրիւմ վար — Ալմանլար Պրիւսէլի ալմըլ տըրլար:» Իշպու Պէլճիգալը Ճափիտին պիր օմուգունա պիր էլինի դօյուպ, օլ պիր էլինի տէ իքի Ալման զըրհըլարընըն պուլունաուղը սույա ուզատրադ, չէօլլէ սէօյլէտի,

«Պէնտէ տաՀա տէՀէթլի պիր խապէր վար քի սանա վէրմէք իսթէրիւմ — Ալմանլար Թիւրքիայը ալմըլ տըրլար:»

Միւքէրմիւ՝ ՀԱՅԿ ԱՏԱՏՈՒՐԵԱՆ

Copyright, 1918, Doubleday, Page & Company.

(Տէվամ օլունանագ)

ՊԻՐ ԱՐՁՈՒ

Խսթէրիւմ հալի փէրուււան օլմասըն պիր ֆիմսէնին

Էրմէնի կիպի գալպի վիրան օլմասըն պիր ֆիմսէնին,

Է՛յ Խիւտա, սէնտէն մէտէտ սէնտէն ինայէք իսթէրիգ

Միւնէսի փիւր Եարա հիմրան օլմասըն պիր ֆիմսէնին:

Սէն Էսիքկէ պիլլէրի Է՛յ հազրէթի Բապպանիմիգ,

Ագլը ֆիքրի մէյլի շէյթան օլմասըն պիր ֆիմսէնին,

Քիմսէյէ Էյլիֆ Էրմէգսէֆ ֆէմլիֆ տալի Էրմէյիգ.

Նէյլէրիգ հազգընտա պիւիքան օլմասըն պիր ֆիմսէնին:

Բազի օլ Էէր մէ կէլիքսէ Գիքգորի հազգտան սանա,

Հազգտան պաւգա տիււմանը օլմասըն պիր ֆիմսէնին:

ԳՐԻԳՈՐԻՍ ՊՕՀՃԵԼԵԱՆ

Ֆիլատէլֆիա

ԷՎԼԷՆՄԷ՞Ք ՄԻ, ԷՅԼԷՆՄԷ՞Ք ՄԻ

Գ.

Իբրևն զպէստին սօն ի պարէսինն մէտլի շու իտի. ֆիւլան շէհրի զիյարէթ էտէն Եպիս-կոպոսն պաշընը աղըթմաչա հիճապ էթտիք-լէրինտէն տօլայը՝ տաՀա նիշէլէր տիվորս իտ-տիասընը մէյտանա աշմագտան կէրի տուրմուշ օլմալլար:

Իւշլենճիւ պիր ֆէնա ատէթ տէ շու տըր, նէվճիվան իլէ պիր դըզ նիշանլանտըղը կիպի, դարըլար արասընտա պիր ֆըսըլթը պաշլար: «Քըլա պաճըմ, տէյօրլար քի օղլանըն չօգ պիր շէյի եօգ տըր. վախ, վախ, դըզա եազըզ օլմուշ...» Փէք ազ տէֆա իշիտիր իզ քի, օղլանըն փարասը եօգ իսէ տէ՝ էյի պիր ֆամիլեա-տան օլուպ՝ ախլազը Համիլէյէ մալիք՝ թէմիզ պիր կէնճ տիր, օնտան էյի պիր դըզա լայըզ տըր, վախ, վախ օղլանա եազըզ օլմուշ» տէնիլ-սին:

Վէ իշթէ պուրատան դարը վէ գօճա մա-պէյնիտէ իթթիֆագըզըզ գուՀուրա կէլմէք-տէ տիր: Պիր չօգ էվլէնմիշ կէնճ դարըլար՝ պիր ազ եաշլարընը ալմըշ դարըլարըն՝ ազըլ դըս-սալըղընտան իլէրի կէլէն՝ նախօշ նասիլՀաթ-լարընտան թէշվիզ օլուհարազ, պիր չօգ էվ-լէրտէ խըրըլթը չըզարըպ՝ չօգ ֆամիլեալարը պօզմաղա թէշէպպիլս էթմիշ տիրլէր. պու պօ-զուլմուշ օլան ֆամիլեալարըն չօգլարընտա պիր դաշ տա չօճուզ պուլուհմագտա տըր:

Միւսթագպէլի կէօրմէմէքլիք բուՀունա գուրպան կէտէն պիր չօգ դարըլար՝ ալէմէ բիւս վայ օլտուգտան սօնկրա, էթտիքլէրինն քիւլ-լիյէն խաթա օլտուղընը դապուլ էտէրէք. թէք-րարէն գօճալարըլլէ եաշմազ իշիւն մէսէրէթ լէ էվլէ կէլմէքտէ տիրլէր: Եէնի էվլէնէն կէնճ դարըլարը չօգ թագպիլէ էթմէմ, եաշլարընը ալ մըշ դարըլար տըր քի չօգ ֆամիլեալարըն խա-րապիլէթինի սէպէպ օլմագտա տըրլար:

Թարիխտէն եէտի սէքիզ այ գատար էվլէլ Գալիֆօրնիանըն էն պէօլիւք շէհրլէրինտէն պիրինտէ պիր նէվճիվան՝ պիր պաշգա շէհր-տէ իգամէթ էտէն պիր դըզ իլէ թէշէհիւլ էտէր: Նէվճիվան՝ եէնի կէլինիլի Հազըրլամըշ օլտու-ղը էվլինէ կէօթիւրէրէք՝ էօմրիւն եօլճուլուղը-նա պաշլարլար, իւշ այ գատար սօնկրա՝ դըզըն

վալիտէսի՝ դըզընը զիյարէթէ կիտէր: Գայն-վալիտէ էվլէ կէլիւր կէլմէզ, «Պու նա՞սըլ էվ տիր. պու նա՞սըլ ֆըրնիշըր տըր. պու նա՞սըլ խալըլար տըր» ալէլէրէք Հէր շէյի պիր պէՀանէ պուլուր: Պուհուն իւզէրինէ նէվճիվան դարըսը նա կիլիլմէ տէր քի «Քէրէմ էյլէ, վալիտէնէ սէօյլէ, աղզընը դափաթսըն. պու կիպի շէյլէր արամըզա զիվան էքիպ՝ մուՀապպէթիլիզի սօ-վաթմագտա տըր: Պրագսըն շուրտան էվլինէ կիթսին»:

Պիր գաշ կիւն սօնկրա՝ նէվճիվան էօյլէն թաամը իշիւն էվլէ կէլտիլինտէ նէ՞ պուլուհն դափուհնըն իւզէրինտէ շու աթիտէքի քէլամլարը գափուհնըն իւզէրինտէ շու աթիտէքի քէլամլարը Հալի օլան պիր փարշա քեաղըրտ պուլուր. «Պէն վալիտէմ իլէ էվլէ կիթտիւ. էյիք սէնտէ գօճամ իսէն արգամ սորա կէլ»։ Նէ կիւզէլ Համիլէթլի տիւշի. նիւլիւ վէ ֆաղիլէթլի պիլ վալիտէ. օլ-սա օլուս ահմագ օլ գատար օլաւիլիլ:

«Հէր ալիլ դարը քէնտի էվլինի եափար. ֆագաթ աշմագ դարը անը քէնտի էլիլէ խա-րապ էտէր»:

Երինէ: Պուհնտան պիր միւտտէթ էվլէլ Սան Ճրտնսիագօյա եազըն պիր շէհրտէ իգամէթ է-տէն պիր կէլմէ, պիր ախէր շէհրտէն պիր դըզ իլէ թէշէհիւլ էվլէտի: Գըզըն փէսիլի՝ դըզընը շու շարթ իլէ ս. յոնա վէլուր: Սղլան՝ փէտէ-րինն խանէսինտէն ալըլըպ՝ թէշէհիւլ էթտիք տէն սօնկրա ալըլ պիր էվլէ, հաշմալը տըր: Պու մուգալէլէյէ պէնտէ ամին տէրիւ, Եէօյլէ-ճէ պու էյի թանըղընը նէվճիվան վատը միւ-ճէպինմէ ալըլ պիր էվլէ քերալըպ՝ օղլանըն պիլիլէսիտէ էյի օլտուղընտան՝ իգթիտարընա կէօրէ էվլէ տէ կիւզէլմէ եօգարտան աշալը ֆըր-նիշըր իլէ տէօշտի: Երինէ էվլին խաթունը փի-յանօ չալմայը պիլմէզ Եբէն պիլէ օղլան պիր տէ փիյանօ ալըլ: Իշէհիւլէլտէն պիր գըսսա միւտ տէթ սօնկրա դըզ պաշգա փիյանօ չալմաղա պաշ-լար, եանի՝ պէն էվլէ իշի ալա եափմամ, թաամ փիշիլմէմ, չամաշուր եըլգամամ» տէր. վէ նէ-տէ տիւքքեանա կիտիպ գօճասընա եարւըմ է-տէր: Նէ՞ կիւզէլ իպրէթ ի ալէմ օլաճագ իւմիտ դօնէսի պիր դարը: Պու կիպի նատիտէ դարը-լար էրմէնիլէր արասընտա էքիք օլմալըպ, կէնճ դըզլար էօնիւնտէ պիր իպրէթ Հալինտէ փարլամագտա տըրլար:

Արատան չօգ կէշմէտի պիր տէ դըզ փէտէ-րինն խանէսինէ տէօնտիւ: Տօթլար՝ դըզ նէ իշիւն կէլտին՝ տէտիլէրինտէ Հընկըր եանկըր

էտէրէք՝ ազըլ դապուլ էտէճէք պիր սէպէպ պէյան էտէճէք: Մէրդուճէ՝ քէնտի դօճասընը օլ տէրէճէ թաճիզ վէ ըաՀաթսըզ էտէր քի, պիշաւրէ ատէճ պիղնէսինի սաթարազ պրազըպ պիր եանա չէքիլճէյէ մէճպուր օլուր, նէ նատիտէ էօրնէք: Պիր չօզ գըզլարըն մապէտի՝ էվլէնիպ պիր Փամիլեա թէշքիլ էթմէք, դարը դօճա պէյանինտէ մուՀապպէթլէ եաշայըպ մութլու վէ մէսըուր պիր էօմիւր կէշիրմէք օլմայըպ՝ պու գիքըր էթտիլիմիզ դարը կիպի էյլէնմէք տիր, եազըզ քի պու կիպի սիրէթ սաՀիպի գըզլար նատիտէ աթլար ու Համիլէթ սաՀիպի օլան գըզլարընտա իթիպարընա խալէ վէրմէքտէ տիրլէր:

Ֆալիլէթլի պիր դարը քէնտի դօճասընա չէրէֆ թաճը տըր: Ֆազաթ պիր դարը քէնտի չէրէֆ թաճը տըր. ֆազաթ դօճասընը ութանտըրան պիր դարը՝ անըն քէմիլէրինտէ չիւրիւքլիւք տիր:

Չօզ քէրրէ նէվճիվանլարտան իշիթմիշիզ տիր քի, չիմտիքի տէՀրին գըզլարը մասխարա տըրլար, օնլար էվ եափան գըզլար օլմայըպ՝ էվ եըզան գըզլար տըր:

Պէնտէնիզ պազը դարըլար պիլիւրիմ քի իլք դօճալարըյէ եաշատըզլարը միւտսիթ դարֆընտա պիր դաշ էվլատ մէյտանա կէթիրմիշլէր, կէրէք էվլին չամաշըրընը եըզամըշլար, կէրէք էվ իշինի եափմըշլար վէ դօճալարընա լուղէթին թամմ մանասըյէ եարտըմճը վէ թէսէլի օլմուշ տըրլար: Վէ Հաթթա դօճալարընը վէֆաթընտան սօնկրա տուլըզ էյամընտա ֆէքքըրիլէրտէ չալըշարազ էօքսիւզ գալան չօճուզլարընը մէյտանա կէթիրմիշ տիրլէր: Ֆազաթ թէքըար թէէՀՀիւլ էթմէյէ չէնսլէրի օլտուղընտա իքինճի դօճալարընա՝ «Պէն չամաշըր եըյգալամամ, պէն էքմէք փիշիրէմէմ, իշիմ փէք չօզ տըր. Պրն. Մարտիրոս (տէյէլիմ) պանա պազ էյի օլուր քի էօլլէն թաամընա կէլմէյիինիզ. օ տա իճրաաթա դօնուլուր. պիր դաշ Հաթթա սօնկրա խանըմ էֆէնտի սապաՀըն սաաթ սէքիզինէ գատար եաթադտա օ եանա պու եանա եուվարլանմայը սէվտիլինտէն, էրքէն գալ գըպ դօճասընա վէ էյէր դօճասընըն իլք դարըտան պիր իքի էվլատը վար իսէ օնալարա գաՀվէ ալթը վէրէմէզ իտիլինի փէշինէն խապէր էտէրէք, արթըզ ըաՀաթճա եաթադտա ուզանըր: Շու Հալտէ էվէ գազանճ կէթիրէն ատէճլէր քէնտի գաՀվա ալթլարընը եա քէնտիլէր էլլէրիլէ Հազըր էտիպ եէմէլիլէր, եատա լօզան-

թալա կիթմէլի տիրլէր: Շունու տա տէմէյէ ունութմալարըմ քի պիղնէ էրմէնի դարըլարը գաննէտէյօրլար քի դօճալարըն էվլէնիլէր իսէ, դարըլարըն էվ թէէգինաթը իշիւն ալըյօրլար, վէ քէնտիլէրիտէ պու վարըշաթ վէ Հարէքէթ իլէ էվ թէէգինաթը օլմադա նէ տէ եազըշըրլար:

ՄԱՏԶ

Ֆրէգիօ, Քալ.

(Տէվալ օլունախազ տըր)

ՄԱՀԱԼԼԻ ԽԱՊԵՐԼԷՐ

Պունտան էվլէլ խապէր վէրտիլիմիզ վէճլէ Ամերիկ. Հայ Աւետ. Միութիւն թարաֆընտան տախիլի վէ խարիճի Միսիօնարըզ իշի իշիւն «Աւետարանչական Ընկերութիւն» նամընտա պիր իթթիՀատ թէշէքիւլ էտէրէք, Վեր. Մ. Թ. Գալալճեան մէղքիւր իթթիՀատա ձեմէրէլ Սէֆրէթրի թալին օլունմուշ տըր: Մումալէյճ պիր իքի ալտան պէրու խըտմէթէ պաշլամըշ օլուպ, կէրմի վէ մուվաֆֆադիյէթլէ իշի իլէրի կէօթիւրմէքտէ տիր վէ Աւետ. Քիլիսալար տախիլիսնտէ պիր խալի սաՀիպ ի իզթիտարան իշպու իթթիՀատա մանէն վէ մատտէթէն իշթիրաք էտէյօրլար:

Վեր. Գալալճեան՝ Ամէրիկատա վազը Հայ Աւետ. Քիլիսալար վէ Միշընլարտա պու մադսէտին թէլվիճի իշիւն ումուճի Չօպան Հալընտա պուլունարազ Քիլիսալարը գուվլէթլէնտիմէք վէ իմապ էտէն եէրլէրտէ եէնի իշ աշմազ իշիւն քէնտի իտարէ մէճլիսինի իսթիշարէսի վէ Հայ Աւետ. Միութիւն Վարչութիւնընըն նէզարէթի թաՀթընտա իշլէյէճէք տիր:

ԻթթիՀատըն պաշ մադսէտի Վաթանըմըզ տաքի քիլիսա վէ իշճիլէրիմիզէ եարտըմ էթմէք իւզրէ պիր միսիօնար չիրքէթի թէէսիս էթմէք օլտուղըն Հալտէ, Ամէրիկատաքի էֆրատ վէ քիլիսալարըն անա իշթիրաքլարը մէմուլ տըր:

* * *

Թրոյտա իսթիլիպար օլունտուղընա կէօրէ Դեկտ. 8 Կիրակի կիւնիւ Վեր. Սարգիս Մ. Ալպարեանըն Հայ երիցական քիլիսասը իւզէրինէ ըէսմէն թալինի զիյնէթի իճրա օլունարազ անտէ էրմէնի վէ Ամէրիկալը պատուելիլէր Հիսսէ ալմըշ տըրլար:

Վեր. Բիւզանդ Ս. Լեւոնեան Քիթ. Մու-

գատտէս տէրսինի գրաւթ պուլուրտուղը կի-
պի, Պատ. Սարգիս Ենովքեան տախի տուա արդ
էյլէմիշ, քէզա Փրէզպիթէրի ազալարընտան
Տօքթ. Ուօքըր Թախսիս վազընը իրատ, վէ բէիս
Տօքթ. Լուքս սիւալ ճէվապ գըսմըլա Թախսիս
տուաւընը արդ էյլէմիշ, Վեր. Գառնթըրմայն
Չօպանա, վէ Վեր. Արմսթրոնկ ճէմաթա ի-
րատ քէլամ էթմիշ տիրէր:

Անլատըրմըզա կէօրէ Քիլիսանըն պինաճա
Թամիրաթը իշին պիր միգտար փարա էլտէ է-
տիրէրէք, պազը գարուրի գըսմլարը շիմտի իք-
մալ վէ պազիսի պաՀարա Թէէիսի օլունմուշ
տըր: Եէնի Չօպան վէ քիլիսայա իշթիրաք վէ
Թէպրիքեաթըմըզը արզլէ, ճէնապ ք Հազգտան
մուվաֆֆազիյէթ Թէմէնի էտէրիզ:

* * *

Տիթրօյթտա Պրն. ՍաՀակ Ս. Նօրսէսեան
Թարաֆընտան «Կիլիկիա»տա նէշը օլունմազ
իւզրէ պիզէ կէօնտէրիմիշ օլան պիր մէքթուպա
կէօրէ՝ շէՀը ի մէզքիւրտէ մուգիմ Եօզղատը-
լար՝ «Միացեալ Ընկերութիւնք Եօզղատի» նա-
մընա Յունվար 12, Կիրակի կիւնիւ ումուճի պիր
Թէճէմիւ Թէրթիպ էտէրէք, անտէ վաթանլա-
րընըն իՀեասը իշին Շիրքէթէ պիր չօք ազա-
լար արթըրտըզտան մատա, ալթուն եալտըզը
պիր սաաթ, գրաւթ Թօփուլաը, իփէք կէօմ-
լէք վէ սաիրէ միւզաշէտէյէ գօյարաք \$1025տա
Հասըլաթ մէյտանա կէթիրմիշ տիրէր:

Եօզղաթը միլլէթտաշլարմըզը ճէՀտ վէ
Փէտաքեարըզա էլտէ էթտիքլէրի շու մուվաֆ
Փազիյէթ իշին Թէպրիք, վէ սաիր ՀէմշէՀրի-
լէրէ պիր իպրէթ օլմաք իւզրէ իշպու բիփօրթը
մաէլ մէսրուրիյէ «Կիլիկիա»տա նէշը էտէրիզ:

* * *

Այնթապ էՀալիսիտէն վէ ալաճաճը Էսնա-
ֆընտան Պրն. ՅովՀաննէս Պօղեապալեան սէվ-
գիյաթ վազընտան մաֆամիլեա չըգարըլմըշ
օլտըզը Հալտէ, տէօրթ սէնէ տիր Հազգլարըն-
տա պիր կէօնէ մալիւմաթ հօգ իտի: Պու տէֆա
Նիւ Եորքտա սաքին գըզըլլա տամատը Պրն. Ար-
մենակ Մահսէրէճեանա կէլմիշ օլան պիր մէք-
թուպա կէօրէ Պրն. Պօղեապալեան՝ զէվճէսի,
իւշ քէրիմէսի, իքի օլլու վէ, տամատը, քէզա
իքի Թօրնը իլէ — ճէման օն ճան, իքի պուշուք
սէնէ Սէլիլիէտէ գալըպ օրատան տա Համս
Թարաֆլարընա սէվգ էտիլմիշլէր, վէ շիմտի

Համտա րաՀաթ օլուպ, ալաճաճ իշիլէ մէշղու
իմիշ:

* * *

Էրմէնի Ֆուգարասընա կէօնտէրիմէք իւզ-
րէ Թուրլաք, Քալիֆօրնիատա միւթէմէքըին
Գալսէրիյէլի Պրն. Նազար Աղապաշեան՝ մաթ-
պաամըզա պէշ տօլար կէօնտէրմիշ օլարաք,
մէպլաղ ք մէզքիւրիւ Մարաշըն Աղքատախնամ
Ընկերութիւնընա Թէսլիմ էթմէսի իշին Թրոյ-
տա Մարաշը Պրն. Արմենակ Արըգեանա իրսալ
էյլէմիշիզ:

ՄԱՐԱՇԸՆ ԷՍԿԻ ԻՀԹԻՅԱՃԸ

ՄուՀարէպէ մէյտանընտա Թօփ Համաթալա
ըր Թէսքին օլտուղու կիպի, Թրօյտա սաքին
Մարաշըլար եէնի պիր շէվգ իլէ՝ տէՀէթէնիկ
Հալլարա ուղարմըշ՝ վէ սալքի պիւթիւն պիւ-
թիւնէ էզիլմիշ նօգթաշա եէթիշէն ՀէմշէՀրի-
լէրիմիլի Թէրթի ի Հալը իշին «Աղքատալը-
նամ» շիրքէթի Թէշքիլ էտիպ ճէՀտ ու գայրէթ
լէ անը իլէրի կէօթիւրմէք իշին Հալըշտըզլարը
մէտՀէ Հայան տըր:

Փազաթ տաՀա միւնասիպ վէ Փալիտէլի օ-
լաճազ մը իշպու «Աղքատախնամ» միսլու Թէ-
էսիտաթլարըն եէրինէ «Կրթասիրացը» քէնտի-
միզէ մալ էտինսէք վէ շու Հալտէ փարմաղը-
մըզը եարանըն Թամմ իւզէրինէ գօմուշ օլարաք
տէրտիմիլտէն Թէտալի պուլմաղա պաշլասադ:

Պիզիմ իշին եէնի պիր Հաֆաք սէօքմէք-
տէ օլուպ եէնի պիր տէՀրէ ատըմ պաամաք իւզ-
րէ իլ: Պիզիմ Փարզըմըզ իսէ պու պաշլանա-
ճաք միւտտէթտէ օլ Հօճուզլարը Հազիզի պիր
մէպաէ իւզէրինէ Թալիմ էտէրէք վաթանա վէ
միլլէթէ Փալիտէլի քիմսէլէր Հազըրլամադ օլ-
մալը: Չիւնքիւ՝ միւթադպէլ Հալաստան՝ Հալ
ը Հազըրըն սէֆիլ վէ պիշարէ Հօճուզլարընա
մէրպուլթ տըր: Հայաստանըն իսլաՀ ք Հալը վէ
Թէգատտիւմիւ, եախօտ տիւշմէսի վէ Թէտէնի
աի՝ պու կիւն Սիւրիա չէօլլէրինտէ սէրսէրի
վէ փէրաքէնտէ պիր Հալտէ տօլաշան Էօքսիւզ-
լէրէ մէրպուլթ տըր: Վաթանըմըզը հաշամադ ի-
շին էմին պիր մաՀալ վէ Թէքրարէն Ատէն պաղ-
չէսինէ ԹաՀվիլ էտէճէք օլանլար պուլլար օ-
լուպ, անլէրի էօլլէ պիր մէվգիլէ Հայէսթէ գը-
լաճաք շէյ իսէ մէքթէպ վէ Թէրպիյէ տիր:

Իմտի ՀէմշէՀրիլէրիմիզէ իւթար էտէրիզ

քի, իսկ մէսէնէսինի մուսաղաթ պիր վազի-
ֆէ սալըպ, քէնտի ինթիմամ վէ գուզվէթէրի-
նի «նրթասիրաց» չէվիրմէյէ վէ անտէ իթթի-
ֆազլէ տէվամ էթմէյէ չալըշսընլար:

ԼԵԻՈՆ ԱՌՈՎԵԱՆ

ՓՕԼԻԹԻԳԱ ԱԼԷՄԻՆՏԵՆ

Նիւ Եորք չէհրի սահիլէրինտէ վազը ֆէրի
պօք վէ եիւք գալըզլարընըն պէօլիւք սքրայքը
անճաղ իւշ կիւն տէվամ էտիպ, շիմտի հէյ շէյ
նօրմալ հալինի քէսպ էյլէմիշ տիր: Իշճիլէրին
մաթլուպըյէ իշ սահիպի գուճփանեալարըն ի-
թիրաղլարըն թէֆթիշ վէ անա կէօրէ թէսվիյէ
ի ումուր էթմէք իւզըն պիր հէյէթ ի մախսու-
սէյէ մէսէնէսին թէսվիմի Բէիս Ուիլըն թարա-
ֆընտան էմը էտիլէրէք, թարաֆէյն անա ըաղի
օլմուշ տըրլար:

Բէիս Ուիլընըն սէլամէթի տիւնեա իշիւն
թէրթիպ վէ թէքլիֆ էյլէտիլի մէպտէլէրէ մու-
վաֆըք օլան շու իթաաթ վէ ըիզա հալը՝ Ամէ-
րիգատա արպիթքըլըն տօղըու նէ՝ տէրէճէ
ըիայէթ մէվճուտ իտիլինէ պիր տէլի ի գալի
տիր: Քէնտի քէնտիին հիւսն ի իմթիգաճլէ ի-
տարէյէ միւզթէտիր օլան պիր հիւքիւմէթ վէ
պիր էհալի հաղիգաթէն տիւնեանըն էօրնէք վէ
տէլիլի տէնմէյէ լալըք տըր:

* * *

Պէրլինտէ վէ Ալմանեանըն սաիր գըթալա-
րընտա ճէրիան էտէն տախիլի իսթիլալ քէսպ ի
վէխամէթ էտէրէք, իֆրաթիյուն սէրկէրտէլէ-
րինտէն Տօք. Գարլ Լայպնէիթին իտամընտա,
վէ այնի ֆըրգաչա ախտ Մատամ Լուքսէնպուր-
կըն ինն ռուսլըյլա գաթլ ու թէլէֆինտէ գա-
րար գըլտը: Պուռուսն իւզէրինէ ֆուրթուսա տա
հա գիյատէ գապարըր տէյու զօրգանլար վար
իսէ տէ, շիմտիքի հիւքիւմէթին պաշընտա տու-
րան ֆօն էպէրթ իլէ գապիւնէսի՝ Պօլշէվիզմին
գուզվէթինի քէսք էթմէք գարարըյլա իլէյօր-
լար, վէ մուվաֆֆադ օլաճաղլարընա տա իւ-
միտ վար տըր:

Մ. Գէրէնքի տախի այնի փօլիթիգա իլէ
Բուսիատա Պօլշէվիզմի գապթ վէ մէն էթմէյէ
չալըշտը իսէ տէ, Բուսլար Ալմանլարտան զի-
յատէ ճահիլ օլտըզլարը իշիւն իֆրաթիյուն

հիւճմիւնէ եէր վէրմէյէ մէճպուր օլտուլար: Պիլ
քէնտիմիլ Ալմանեատա Պօլշէվիզմին Բուսիատա
օլտըզը մէրթէպէտէ խարապաթ իճրա էտէճէյի
նէ հէմ ինանճաղըզ հէմ արզու էթմէյիլ:

Ալմանեալը փէրիշան էտէն Միլիթէրիզմ,
Գալըրիզմ վէ Փրուշընիզմ տէվրիտիքտէն սօն-
րա պապի գալան գուզվէթ վէ գապիլիյէթլէ
եէնի վէ մէթին պիր իտարէ թէշքիլի միւմքին
վէ արզուլը տըր: Տիւնեա սէլամէթ պուլաճաղ
իսէ, օլ տիւնեանըն օրթա եէրինտէ տուրան պիր
մէմէքէթ վէ միլլէթին թէսքիին կէրէք տիր:
Միլթէթիգլէր ատալէթէ մուվաֆըք պիր եօլ-
տա Ալմանլար իլէ հիսապ կէօրմէք էֆքեարըն-
տա իսէլէր տէ, անէրի մաշվ էթմէք իսթէմէգ-
լէր:

* * *

Պու կիւնքի զաղէթալարըն իսպարաթընա
կէօրէ Իսթանպուլտա էն պէլի 200 գատար
Թիւրքլէր թարաֆընտան իմզալանմըլ օլարադ
Բէիս Ուիլընա ըէսմի պիր թէքլիֆնամէ թադ-
տիմ էտիլմիշ տիր: Մէքքիւր թահրիրաթտա՝
ինկիլդ վէ Պրանսըզտան իսէ պիթարաֆ Ամէ-
րիգանըն 15-25 սէնէ միւտտէթլէ Թիւրքիա ու-
մուրընա նէգարէթի արզու վէ թէքլիֆ օլուռու-
յօր, վէ շիմտիքի իսանէտան ը փատիշահին
իպզասըլէ, Իսթանպուլըն Օսմանլըլար էլինտէ
զալմասը իսթէնիյօր:

Ալմանլար հաղզընտա տէտիլիմիլի Թիւրք-
լէր հաղզընտա տէյմէգ իլ: Թիւրք հիւքիւմէ-
թի թէէսիսի կիւնիւնտէն շիմտիյէտէք 5-6 եիւզ
սէնէ զարֆընտա հիշ պիր մէտհէ լալըք իտա-
րէ կէօթէրմէտիլի կիպի, տէրունի աշվալը
ֆէնտաան պէտթէրէ տիւշէրէք, ալէտտէվամ
ղուլմ ու խարապիյէթտէ անճաղ չէօհրէթշիար
օլմուշ տըր: Հէր հանկը պիր ֆէրտ եա տէվլէթ
Թիւրք հիւքիւմէթի իսլահ օլուր տէյու իւմիտ
էտէրսէ քէնտի քէնտիին ալտաթմըլ օլուր:

Թէպաա միլլէթլէրի պիր թարաֆա պրադ,
պիլզաթ Թիւրքիւն, Քիւրտին, Թաթարըն վէ
Չէրքէզին մէնֆաաթը իշիւն Թիւրք հիւքիւմէ-
թինին լաղվը շարթը մութլադ տըր: Պուռուսն
մատա օլ սիւրչմէք թաշը մէյտանտան պիր թա-
րաֆա ալընմատըգճա էվրօիանըն վէ տիւնեա-
նըն սէլամէթ պուլաճաղը եօգ տըր: Թիւրքիւն
պու տէֆաքի փլանը տա պուռուսն էվլէլէլիլ
կիպի սըրֆ հիլէ վէ ըիյա իւզէրինէ միւէսսէս
օլուպ, հիշ պիր թարաֆտան հիւսն ի գապուլ
պուլաճաղընա իթիմատըմը եօգ իսէ տէ, տէվ-

լէթլէրի վէ Սուլէ Գօնֆէրանսը աղալարընը սա-
գընտըրարազ տէրիզ, Look out!

Պօսթօնտա պիր տօսթուճըրն պիզէ կէօն-
տէրմիշ օլտուղը զազէթա րիփօրթընտան անլա-
շըլտըղընա կէօրէ Յունվար 5տէ չէհրի մէզքիւր
տէ թէճէմմիւ էթմիշ օլան պիր ճէմիշէթ ի ու-
մուհիէ Հուզուրընտա՝ սապըզ Իսթանպօլ սէ-
ֆիրի Մր. Մօրկընթէօ Թիւրքիւր Հազընտա
շու քէլամլարը իրատ էլլէմիշ տիր. — «Պաղը-
լար գանն էթմիշէր քի Թիւրք ալի ճէնապ պիր
գաւմ տըր, պու թախմին էանլը տըր: Թիւրք-
տէ ուլուվ ը ճէնապ էօզ տըր. անլէր գըյաս
էտէրլէր քի Խրիսթիանլարը քէսմէք քէնտիւէ-
րին իմթիյաղը տըր: Թիւրք իտարէյէ միւզթէ-
տիր պիր գաւմ օլմատըղը Հալտէ էվրօփատան
թարտը կէրէք տիր, զիրա Իսլամ պիր Հիւքիւ-
մէթ օրատա պաղի գալտըգճա Խրիսթիան թէ-
պաս իշիւն էմնիյէթ, վէ էվրօփա իշիւն սէլա-
մէթ օլմապ. . . »:

* * *

Սուլէ Գօնֆէրանս ը Ումուհիսի պու կիւն,
Յունվար 18, Փարիզտէ իմթիւմ էտէրէք, մու-
ամէլաթ ը իպթիտայիյէտէ պուլուճմուշ տըր:
Գօնֆէրանսըն ճիւմէ իսթիշարէլէրի ալէնի օ-
լաճազ տէյու իւմիտ վար իտի իսէտէ, օլ պապ-
տէ պաղը տէրէճէ թատիլաթա մէճպուրիյէթ
Հասըլ օլմուշ տըր: Մէճլիս միւնասիպ կէօրտիւ-
լիւ պաղը իմթիւմալիւ մախֆի թուլապիւլէճէք
տիր: Գօնֆէրանստա մուՀարիպ պէշ պէօյիւք
տէվլէթլէրին (Մ. Մ. Ամէրիգա, Ինկիլթէրա,
Պրանսա, Իթալիա վէ Ճափօնըն) մուրախաս-
լարը պէր տէվամ օթուրաճաղար վէ Հէր պիր
մէսէլէյէ տաիր իսթիշարէ վէ գուրապ Հազը-
լարը օլաճազ:

Ուֆազ մուՀարիպ մէմլէքէթլէր (Պէլճիգա
Սըրպիա, Րուճանիա վէ Հիճազ), վէ պիթարաֆ
պալըճ օլանլար՝ քէնտիւլէրէ ալադատար մէսէ-
լէլէր միւզարէլէսինտէ անճազ Գօնֆէրանսա
գապուլ օլունաճաղար: Հիւքիւմէթլէրի օլմա-
յան միւլէթլէրէ միւսաատէ էտիւլէճէք տիր քէն-
տի մէսէլէլէրինի Գօնֆէրանսա արզ էթմէք իւզ-
րէ իշէրի կէլմէյէ:

Ալման վէ ՄիւթթէՀիտլէրի օլան Ավսթ-
րիա, Պուլվարիա վէ Թիւրքիա իւք տէֆալար
տիշարտա գալըպ, սալիֆ իւզ զիքը պէշ պէօ-
յիւք մուՀարիպ տէվլէթլէրին կէլտիլի գարար-
լարը իշիտիպ գապուլ էթմէք իւզրէ սօն տէֆա-

լարտա Գօնֆէրանս Հուզուրընա Հաղըրաճազ-
լար: Գօնֆէրանս չիմտիլիք Խարիճիյէ Նէզա-
րէթի պինասընտա ճէրէան էտէճէք, վէ սօն
Մէճլիս վէրսայլտա թօփլանըպ լէսմի մուսՀէ-
տէլէր օրատա իմզա էտիւլէճէք տիր:

Ալմանիա իմիւրաթօրըղընն թէէսիսի 47
սէնէ էվլէլ իճրա օլունտըղը ալնի սէրայտա օլ
իմիւրաթօրըղըն լաղվը տախի վուզու պուլա-
ճազ, վէ պէօյլէճէ ճիւհան թարիխինէ կէչէճէք
օլան էն պէլլի վուզուլաթտան պիրի օրատա
(վէրսայլտա) գուվլէտէն ֆիրիլէ կէթիրիլէճէք
տիր:

Գօնֆէրանս պու կիւն սաաթ Յտէ Փարիզ-
տէ Պրանսա ճիւմՀիւրիյէթ Րէիսի Մ. Փուան-
քար եէտիլլէ լէսմէն քիւշատ էտիլտի: Մուճա-
լիէյ Հպէյանաթ ը իպթիտալիյէտէն սօնրա, Մէճ
լիսէ լիյասէթ էթմէսի իշիւն Ամէրիգա Րէիս ի
ճիւմՀիւրիյէթի Ուտրօ Ուիլսընը քիւրսիւլ ի լի-
այէսէ տալէթ էլլէտի: Րէիս Ուիլսըն լաղըմ
կէլէն թէչէքքիւրաթը արզ իլէ, Գօնֆէրանսա
տախի լէիս օլմազ իւզրէ Պրանսանըն Պաշ վէ-
քիլի Մ. Քլէմանսօնըն իսմինի թէքլիֆ էլլէտի:
Ինկիլթէրա Պաշ վէքիլի Լօյտ Ճօրճ իշպուլ թէք
լիֆի թաստըլէ, Հազըրուի իթիւՀատ ը արա
իլէ Մ. Քլէմանսօյը լիյասէթէ ինթիլասպ էլլէ-
տիլէր:

* * *

Իսթանպօլտան ալընան իսպէրլէրէ կէօրէ
Րուճլար իլէ էրմէնիլէր արասընտա պիր մու-
Հապպէթ ալադասը պաշլամըշ վէ կիւնտէն կիւ-
նէ քէսպ ի գուվլէթ էթմէքտէ տիր: Հալաստա-
նըն իսթիլլալիլէթինէ տաիր քէնտի արզուսընը
պէյան էտէն իւք Հիւքիւմէթ Եունանիսթան օ-
լուպ պու պապտէ Րուճլար իլէ էրմէնիլէր պէչ-
նիստէ թէպրիք թէլէղրաֆլարը տախի թէաթի
էտիլմիշ տիր:

Անատօլուտա միւթէմէքքին իքի պուՀուք
միլիօն Րուճլար վէ պիր պուՀուք միլիօն էրմէ-
նիլէր՝ չօզ ճիւհէթլէրճէ արալարընտա Հալ վէ
էֆքիար պիրլիյի ճարի օլտըղը Հալտէ, շու սը-
րատա էլ էլէ վէրիպ զատտար պիր Հիւքիւմէ-
թին պօլունտըղընտան գուրթուլմազ իւզրէ
եէքտիլ վէ եէք ճիւհէթ Հալըճալարը մէտՀէ շա-
յան տըր:

* * *

Ազգ. Միութիւնըն նիւ Եորքտաքի նէշրի-
չաթ Պիւրօսը մարիֆէթիյէ մէշհուր Ամէրիգա-
լըլարտան իպարէթ պիր դօմիթէ թէշէքիւլ էյ-
լէմիշ տիր, քի պու դօմիթէնին մագսէտի միւս-
թագիլլ էրմէնիսթան մաթուլընը թէսաշուպ
վէ փրօփականտ էտէրէք մագսէտին հուսուլի
իշիւն իւնսի վէ սիյասի թէէսիրլէր իշլէթմէք
տիր:

Պու դօմիթէնին ազալարը արասընտա չու
կիպի շէօհրէթշիար զաթլար միւնտէրճ տիր:
Ամէրիգանըն սապըգ Պէրլին սէֆիրի ծէյմ ծը-
րարտ, Րիփիւպլիքըն փարթինին ըիյասէթ գան
տիրտասը՝ Չարլզ Հիւզ, սապըգ Տէմօքրաթ փար
թինին գանտիրտասը՝ Ալթըն Փարքըր, Գարտի-
նալ ծէմս Կիպինզ, Եպիսկոպոս Բայլէնտըր,
Սէնաթօր Շարփ Ուիլիւմզ, Բիւվլէնտ Տաճ, Գօ
լընմպիա վէ Փրիւթըն, Բօրնէլ վէ Բալիֆօրնիա
տարէլֆիւնուլարընըն ըէիսլէրի, Լայմըն էպ-
պըթ, Սամուէլ Կօմփէրզ, Օսկար Շէրաուս,
Լինտլի Կէրիսըն վէ զայրիւհուճ վէ զայրիւհուճ:

Ազգ. Պատուիրակութիւն թարաֆընտան
իհեայր վաթան մագսէտիյլէ մէմլէքէթէ խու-
սուսի պիր դօմիսթօն կէօնտէրիլէճէք օլտըղը
հալտէ, օլ դօմիսթօնըն մէսարիֆի իշիւն Ազգ.
Միութիւն սանտըղընտան 15 պին տօլար իըսալ
օլունմուշ տըր: Հիսապ օլունտըղընա կէօրէ՝
սալթ միւլթաճինէ էօլմէյէճէք գատար եարտըմ
իշիւն այտա 100 պին տօլարա մուգլապ իհթի-
չաճ վար: Պունտան էվվէլ թէրաքիւմիւնէ թէ-
շէպպիւս էտիլէն պիր միլիօն տօլարա հալա Բա-
լիֆօրնիա էրմէնիլէրի իշթիրաք էթմէմիշ օլ-
տուգլարը հալտէ, չու գըշըն իքի պուշուգ այ-
լարընը կէշիրմէք իշիւն Միւլթաճինէ ազալլի
րուպ միլիօն տօլար եարտըմ էթմէլէրի փէք միւ-
նասիպ վէ էլլէմ տիր:

Հայաստանըն գուրթուլմասընա իւմիտ իլէ
պէքլէյօրուգ, լաքին աճըլգ վէ չըպլազըղտան
վէ խասթալըղտան հէր կիւն եիւզլէրճէսի էօլ-
մէքտէ օլան սէֆիլ Հայլարը միւմքին ի մէրթէ-
պէ սաղ սազլայըպ կէլէճէք պաշար էյամընա
չըգարամազսապ, գուրթարաճապ չօգ պիր Հայ
գալմայաճապ: Բալիֆօրնիա էրմէնիլէրինտէ
պէլլի պիր զըսմ՝ կամաւորական շարժումտան
իսէ՝ Միւլթաճինէ եարտըմ օլունմալը տէյէրէք
քէնտի իանէլէրինի կէրի թուլթուլար: Իշթէ
վաթըր կէլտի, կամաւորական շարժում եօգ,
աճըղտան էօլմէք չօգ, տալրանսընլար պազա-
լըմ:

Կարմիր Խաչ, Ամէրիգան Րիլիֆ Գօմիթէ,
վէ սաիր մէնպալարտան իանէ գափուլարը ա-
չըգ իսէտէ, Տէգ իհթիյաճըն տէշէթլի սուրէթ
տէ ազամէթի, Հէմ տէ պիլլիմ տօղրուտան իշէ
սարըլարապ էճնէպիլլէրէ էօրնէք վէ թէշվիգաթ
օլմամըղըն լուգուսի մէյտանտա տըր: «Պիր
Միլիօն Տօլար»ըգ Հանգանակութիւն միւնա-
սիպլէթիյէ տէմիշ իտիք քի, միլլէթիմիլին
իգամէսի վէ վաթանըմըղըն իհեասը իշիւն պու
մէպլազ անճապ պիր պիտայէթ օլուպ, պունուն
ազապինտէն սաիր տաշա չօգ միլիօնլար կէլէ-
ճէք:

* * *

ՓԱՐԻՉԷ ԿԵՕՆՏԵՐԻԼԷՃԷՔ ՀԵՅԵԹԻՆ ԳԱՆՏԻՏԱԼԱՐԸ

«Կիլիկիա»ըն պիր թարաֆը թապ օլուն-
մուշ իքէն, աթիտէքի ըէմի թէպլիզաթը ալ-
տըգ, վէ ինթիւսապ իշիւն վադըթ գազանմապ
իւզրէ Հալաւտիսաթտան պազըլարընը ալը գօ-
լուպ պունու նէշրէ իպթիտար էլլէտիք:

Ամէրիգա էրմէնիլէրի թարաֆընտան Փա-
րիզտէ իճթիմա էտէճէք Հայկական Համազու-
մարա ազա Հալինտէ կէօնտէրիլմէք իւզրէ աթի
իւլ պէյան 14 քանտիրտալարտան 4իւնէ գուրա
իլէ ըէյ վէրիլմէսի Ազգ. Միութիւն թարաֆըն-
տան թէքլիֆ օլունմուշ տըր:

Հայ Առաքելական Եկեղեցի թարաֆընտան
Յովհաննէս խան Մասեհեան, վէ Յարուլթին
Մոստիլեան:

Հայ Աւետարանական Եկեղեցի թարաֆըն-
տան՝ Տոքթ. Սմբատ Մ. Գարրիլէեան, վէ
Փրոֆ. Յարուլթին Տատրեան:

Հայ Յեղափոխական Դաւանկցութիւն թա-
րաֆընտան՝ Մանուկ Համարճուհեան, վէ Զա-
տիկ Մաթիկեան:

Վեր. Հնչակեան Կուսակցութիւն թարա-
ֆընտան՝ Հրաչ Երուանդ, վէ Տոքթ. Յովհան-
նէս Ծովիկեան:

Հայ Սահմ. Ռամկալար Կուսակցութիւն
թարաֆընտան՝ Փրոֆ. Միքայէլ Մինասեան,
վէ Միհրան Տամատեան:

Հայ Բարեգ. Ընդի. Միութիւն թարաֆըն-
տան՝ Երուանդ Պէյ Աղաթօն, վէ Յակոբ Նշիկ-
եան: